

V. 8. VÝTVARNÁ VÝCHOVA (Vv)

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět **výtvarná výchova** vznikl ze vzdělávacího okruhu **umění a kultura**, který vychází ze stejnojmenné vzdělávací oblasti. Vzdělávací okruh **umění a kultura** obsahuje tři tematické okruhy: **hudební výchovu**, **výtvarnou výchovu** a **dramatickou výchovu**. Vyučovací předmět **výtvarná výchova** je věnován tematickému okruhu výtvarná výchova; tematických okruhům hudební výchova a dramatická výchova se věnuje vyučovací předmět **hudebně-dramatická výchova**.

Výtvarná výchova vytváří předpoklady pro vnímání estetické kvality světa a vlastního života. Jednotlivé výtvarné metody a používané výtvarné materiály se stávají prostředkem pro sebevyjádření a seberealizaci každého žáka podle jeho individuálních schopností. Vzdělávací obsah výtvarné výchovy umožňuje vyjádřit vnitřní svět fantazie, představ, emocí, zkušeností a poznatků. Rozvíjí schopnost komunikovat pomocí barev, linií a tvarů a má pozitivní vliv na emoční rozvoj, vnímavost, poznání a socializaci žáků.

■ OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU

Obsah **výtvarné výchovy** lze pro větší přehlednost rozdělit do několika okruhů výtvarných činností. Tyto činnosti se však mohou prolínat i navzájem různě kombinovat.

Výtvarné osvojování skutečnosti směřuje k výchově estetického vnímání, představivosti a výtvarného myšlení. Práce jsou tematicky zaměřeny na zobrazování přírodních i umělých objektů, výtvarné vyprávění ze života dětí i dospělých, zpracování osobního zážitku a ilustrace příběhů. Cílem výtvarného osvojování skutečnosti je rozvoj vnímání tvaru, barvy, linií a světla, vyjádření proporcí lidské postavy i prostorových vztahů objektů.

Dekoratивní práce rozvíjejí smysl pro rytmus a rytmické řazení prvků, barevných ploch a tvarů formou hravých a experimentálních činností.

Prostorové vytváření umožňuje žákům poznávání vlastností papíru, přírodních materiálů, modelovací hmoty a keramické hlíny a rozvíjení prostorového cítění.

Výtvarné práce spojené s experimentováním jsou zaměřené na praktické poznávání a experimentální ověřování vlastností různých výtvarných materiálů. Výsledek mnoha těchto prací nelze zcela ovlivnit a často bývá překvapením. Proto jsou výtvarné činnosti spojené s experimentováním mezi žáky velmi oblíbené. K oblibě přispívá i fakt, že v těchto činnostech mohou dosáhnout zajímavých výsledků i žáci méně výtvarně nadaní.

Nedílnou součástí výuky výtvarné výchovy jsou **výstavy** zaměřené na seznámení s různými druhy výtvarného umění.

Vyučovací předmět **výtvarná výchova** se vyučuje v 1. i 2. ročníku s hodinovými dotacemi podle školního učebního plánu:

	1. ročník	2. ročník
Počet hodin	1	1

Z kapitoly „Zařazení průřezových témat“ je zřejmé, ve kterém ročníku a jakou formou se ve vyučovací předmět **výtvarná výchova** realizují jednotlivá **průřezová témata** (kapitola III. 5., str.20 – 44).

Výuka **výtvarné výchovy** probíhá podle náplně vyučovací hodiny buď v kmenové třídě nebo v učebně výtvarné výchovy, která je vybavena i malou keramickou dílnou s hrnčířským kruhem a keramickou pecí.

■ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU

Klíčové kompetence

● **Kompetence k učení**

- snažíme se poskytnout žákům pocit úspěchu tím, že vědomě navozujeme situace, ve kterých může být žák úspěšný (podle individuálních možností žáků volíme formu i stupeň obtížnosti výtvarné práce)
- při hodnocení používáme převážně prvky pozitivní motivace, oceňujeme snahu a individuální pokrok
- učíme žáky vhodnou formou přijímat oprávněnou kritiku
- snažíme se o klidnou a tvůrčí atmosféru v hodinách výtvarné výchovy
- motivujeme k učení, snažíme se žáky zbavit ostychu z vlastní produkce; při porovnávání vlastních prací s pracemi spolužáků se zaměříme spíše na volbu výtvarných prostředků než kvalitu prací, abychom méně nadané žáky nedemotivovali
- žáky zásadně nenutíme do aktivit, které jsou jim nepříjemné (např. nenutíme introvertní žáky vyjadřovat své pocity z výtvarného díla či prezentovat vlastní tvorbu před celou třídou)
- učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace ze všech možných dostupných zdrojů
- učíme žáky experimentovat s různými výtvarnými materiály a z provedených experimentů vyvozovat závěry o vlastnostech výtvarných materiálů a možnostech jejich zpracování
- učíme žáky výsledky vlastní práce vhodnou formou prezentovat před skupinou vrstevníků

● **Kompetence k řešení problémů**

- vedeme žáky k poznání, že problémy jsou běžnou součástí života všech lidí, že není třeba se jich obávat, ale je potřebné si osvojit základní způsoby jejich překonávání
- učíme žáky pracovat s různými zdroji informací a tím je vedeme k větší samostatnosti při řešení problémů
- učíme žáky různým výtvarným technikám a vedeme je k samostatné volbě vhodné výtvarné techniky k vyjádření vlastního záměru na základě poznání vlastností různých výtvarných materiálů a možností jejich zpracování
- podporujeme tvořivost a netradiční řešení úkolů, rozvíjíme fantazii žáků
- učíme žáky využívat možností výtvarného umění k vlastní relaxaci

● **Kompetence komunikativní**

- rozvíjíme slovní zásobu (názvy výtvarných materiálů a pomůcek pro jejich zpracování, výtvarné techniky a jejich realizace, vyjádření pocitů z vlastní tvorby i z vnímaného výtvarného díla, rozhovor a diskuze o výtvarných dílech)
- rozvíjíme nonverbální komunikaci
- vedeme žáky k pochopení výtvarného umění jako svébytného prostředku komunikace
- učíme žáky respektovat základní komunikační pravidla rozhovoru
- učíme žáky pravidlům komunikace při týmové spolupráci, vyslechnout a respektovat názor druhého, obhajovat svůj názor pomocí rozumných argumentů

● **Kompetence sociální a personální**

- podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují
- učíme žáky hodnotit práce spolužáků citlivou a kultivovanou formou a s respektem k jejich rozdílným výtvarným schopnostem
- učíme žáky ocenit přínos každého jedince pro práci skupiny dle jeho individuálních možností
- rozvíjíme v žácích schopnost empatie (poznat, kdy druhý člověk potřebuje pomoc a vhodnou formou mu ji poskytnout, chápat a respektovat pocity a názory spolužáků i dospělých)

• Kompetence občanské

- vedeme žáky k aktivní ochraně zdraví (bezpečnost a hygiena práce s různými výtvarnými materiály, vliv estetického životního prostředí na zdraví člověka)
- vedeme žáky k sebeúctě a úctě k ostatním žákům a dospělým, učíme je respektovat odlišnosti výtvarných projevů
- učíme žáky tolerovat rozdílný výtvarný vkus spolužáků i dospělých
- rozvíjíme sebeovládání žáků
- upevňujeme dodržování pravidel společenského chování ve škole i mimo ni, rozvíjíme schopnost správně se chovat v různých společenských situacích

• Kompetence pracovní

- rozvíjíme jemnou i hrubou motoriku, koncentraci a pracovní výdrž
- učíme žáky plánovat, organizovat a hodnotit vlastní práci
- učíme žáky poznávat a experimentálně ověřovat vlastnosti různých výtvarných materiálů
- učíme žáky pracovat podle osvojeného algoritmu práce s jednotlivými výtvarnými materiály
- vedeme žáky k volbě vhodných materiálů, pomůcek a výtvarné techniky k vyjádření vlastního záměru
- učíme žáky pravidlům spolupráce
- měníme pracovní podmínky, a tak žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky
- vedeme žáky k odpovědnosti za plnění svých pracovních povinností
- vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí

▣ VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍVýsledky vzdělávání

žák by měl:

1. dokázat se soustředit na výtvarnou činnost a usilovat o její dokončení
2. uplatňovat základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastní výtvarné práce či tvůrčího záměru
3. při vlastní tvorbě vycházet ze svých zkušeností, představ, myšlenek a emocí
4. uplatňovat linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru pro vlastní vyjádření i při společné tvůrčí práci
5. volit vhodné prostředky a postupy pro vlastní výtvarné vyjádření a experimentovat s nimi
6. umět sdělit (slovně, mimoslovně) obsah nebo záměr vlastní tvůrčí práce a umět položit otázky ostatním
7. vnímat a komunikovat o obrazech běžné i umělecké produkce
8. umět se vhodně chovat při návštěvě muzeí, galerií, výstav a kulturních památek

Učivo:

- trénink pracovní výdrže, koncentrace pozornosti, odpovědnosti za kvalitu odvedené práce
- výtvarné ztvárnění události z rodinného nebo školního života, ilustrace čteného příběhu, vystižení velikosti, tvaru a barvy předmětů denní potřeby, přírodních objektů a lidské postavy na základě pozorování reálných objektů
- základy kresby a malby různými materiály, míchání barev
- dekorativní práce: rytmické řazení prvků, tisk pomocí tiskátek, malování na sklo
- prostorové práce z papíru, přírodních materiálů, modelovací hmoty a keramické hlíny
- výtvarné práce spojené s experimentováním: malba do mokré plochy, vytváření osově souměrných obrázků otiskem do mokré plochy, kresba mizíkem do inkoustové plochy, frotáž, barvení textilu metodou jednoduché batiky
- vlastnosti výtvarných materiálů, volba vhodného materiálu a výtvarné techniky pro realizaci vlastního výtvarného záměru, pracovní postupy, procesuální schémata, dodržování pracovních postupů
- diskuze o vlastní výtvarné činnosti i činnosti spolužáků, vyjádření pocitů z vlastní tvorby
- citlivé hodnocení vlastních prací i prací ostatních

- rozsahem i obsahem přiměřené výstavy, diskuze o vystavených dílech, vyjádření vlastních pocitů z vnímaného výtvarného umění
- pravidla společenského chování, kultura a estetika oblékání
- prezentace vlastní tvorby i tvorby spolužáků, péče o estetickou stránku školního prostředí (spolupráce při tvorbě nástěnek a organizování školních výstav)